

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda sorularımın *Adalet Bakanı Bekir Bozdağ* tarafından yazılı olarak Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yanıtlanmasını arz ederim.

Şevin COŞKUN

Muş Milletvekili

Hükümlünün salıverilmeyi umut etme hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında düzenleme bulan “Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz” maddesinin bir gereğidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında “bir hükümlünün serbest kalma ümidi olmadan, hapis cezasının infazının ölünceye kadar devam etmesinin Sözleşme'nin 3'üncü maddesini ihlal ettiği” hükmüne yer vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraf devletlerde haklarında ömür boyu hapis cezası verilen hükümlülere, cezalarının bir kısmı infaz edildikten sonra, verilen cezanın gözden geçirilmesi ve şartla salıverilme talebinde bulunma hakkının tanınmasını ve bu hakkı etkili bir şekilde kullanabilecekleri bir mekanizmanın oluşturulmasını öngörmektedir. Bu kapsam, ömür boyu hapis cezası verilen hükümlülerine umut hakkı korunmalıdır. Aksi durum, hükümlünün koşulları oluştuğunda cezasının infazına son verileceği umudunu ortadan kaldırmaktadır. Ancak Türkiye'de hukuksuz yargı kararları sonucunda birçok kişi keyfi bir şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılmaktadır. Hükümlüler, verilen cezayı bitirmelerine rağmen tahliye edilmemektedir. Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulları tarafından verilen keyfi kararlar gerekçe gösterilerek tahliyeler engellenmekte, umut hakkı ihlal edilmektedir. Bu uygulamaya dair örnekler ise artarak devam etmektedir.

Urfa 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde tutulan ve verilen 30 yıllık cezanın infazını tamamlayan İsmail Hakkı Tursun'un infazı, "pişman olmadığı" gerekçesiyle 6 ay 5 gün ertelenmiştir.

Giresun Espiye L Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan Asım Demir, verilen 30 yıllık cezanın infazını 22 Aralık 2022'de tamamlamasına rağmen tahliye edilmiyor. Demir'in infazı yakılarak tahliyesi 6 ay ertelenmiştir.

Bolu F Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan Kürt yazar ve çevirmen Nizam Algünerhan'ın infazı, "kültürel faaliyetlere katılmadığı", "örgüt üyesi olarak tutuklananlarla aynı koğuştaki olduğu" ve "tutuklularla birlikte spor faaliyetine katıldığı" gerekçesiyle "iyi halinin bulunmadığı" öne sürülerek infazı yakılmıştır. 4 Aralık 1992'den bu yana cezaevinde tutulan ve verilen cezayı 27 Kasım 2022'de tamamlayan Algünerhan'ın infazı yakılmış ve tahliyesi 15 Mart 2023'e kadar ertelenmiştir.

Maraş Türkoğlu L-1 Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan hasta tutuklu Nimet Deyiş, 30 yıllık cezayı 11 Temmuz 2022'de bitirmesine rağmen Cezaevi İdari Gözlem Kurulu'nun "pişmanlık" dayatmasını kabul etmediği için tahliye edilmemektedir.

Şakran 2 Nolu T Tipi Cezaevi'nde tutulan Ahmet Taş, verilen 30 yıllık cezanı infazını 31 Ekim 2022'de tamamladığı halde tahliye edilmemektedir. Taş'ın infazı, tahliye olacağı 31 Ekim'de yakılmış ve tahliyesi 6 ay ertelenmiştir.

Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan Selim Ertene, verilen 30 yıllık cezanın infazını 28 Temmuz 2022'de tamamlamıştır. Ancak Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu, Ertene hakkında 2012'de "cezaevi kamerasına zarar verdiği" iddiasını gerekçe göstererek "iyi halli" olmadığı yönünde karar verdiği ve tahliyesinin 6 ay ertelediği öğrenilmiştir.

Giresun E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan İzzettin Sevilgen, 30 yıllık cezanın infazını 15 Haziran'da 2022'de bitirmesine rağmen tahliye edilmemektedir. Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu'nun İzzettin Sevilgen hakkında "iyi halli" olmadığı yönünde verdiği karar gerekçe gösterilerek infazı yakılmış ve tahliyesi engellenmiştir.

Cezaevi İdari ve Gözlem Kurulları'nın benzer şekillerde birçok hükümlünün infazını yakarak tahliyelerini engellediği bilinmektedir.

Bu bağlamda;

1. İnfazını tamamlamasına rağmen gerekçelerle hüküm gereği 30 yıldır cezaevinde bulunan hükümlülerin infazının yakılmasının gerekçesi nedir ve bu kişilerin sayısı kaçtır?
2. Hukuka aykırı gerekçelerle hüküm gereği 30 yıldır cezaevinde bulunan hükümlülerin infazının yakılması umut hakkına aykırı değil midir?
3. Anayasa m.90 gereğince, AHİM içtihatlarına ve AHİS'e uyumlu bir şekilde "umut hakkının" korunduğu ve özüne dokunulmadığı bir uygulama ve mevzuat çalışması yapılacak mıdır?
4. İnfazının yakıldığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yoluyla başvuran hükümlü sayısı kaçtır?

5. AHİM'e "umut hakkı" ihlali ile başvuruda bulunan kaç kişi vardır? Kaçının dosyası sonuçlanmış, Türkiye ne kadar tazminat ödemekle yükümlü tutulmuştur?
6. İnfazı yakılan kişilerin tahliye edilmesi için Bakanlığınız tarafından yürütülen bir çalışma var mıdır? Bu kişilerin ivedi bir şekilde tahliye edilebilmeleri için gerekli çalışmalar ne zaman başlatılacaktır?